

Noora Hemminki

Kulttuuriperintötyöstä vaikeina aikoina

2020-lukua on ehtinyt kulua vasta kaksi vuotta, mutta näiden kahden vuoden aikana on tapahtunut asioita, jotka ovat saaneet länsimaalaiset ihmiset toistelevaan “luulin että tällaista ei voisi tapahtua nykyaikana” tai “muistatteko miten huoletonta elämä oli ennen?”. Kommentteissa kuvastuu kaksi käsitystä ajasta, menneestä ja nykyisestä. Toisaalta nykyaikaan ei mielletä kuuluvan sotaa tai kultauteja, ne ovat menneisyyteen liittyviä ilmiöitä. Toisaalta taas nykyisyys nähdään huonompana aikana kuin menneisyys, jota ajatellaan kaiholla nykyajan tapahtumien väsyttämänä. Ihmiset sekä kaipaavat menneeseen että liittävät ikävät asiat enemmän menneisyyteen kuin nykyisyyteen kuuluviksi. Toki ajattelussa näkyy myös paikkaan sidoksissa olevat toiseuden ajatukset – sotia ja tauteja on ollut, mutta ei täällä.

Aikana, jota varjostaa sota, pandemia sekä ruokapulan ja talousvaikeuksien uhka, osa ihmisistä saattaa ajatella, että yhteiskunnalle tärkeimpiä ammattilaisia ovat lääkärit ja hoitajat, virologit, puolustusvoimien henkilökunta, ruoan ja energiantuottajat ja niin edelleen. Tutkimusvastaisessa ilmapöytäkirjässä ei ole tavatonta ajatella jopa niin, että tällainen aika karsii kaikki turhat olemattomien asioiden parissa puuhastelijat pois varoja kuluttamasta. Hyvin usein nimenomaan humanistisen alan tutkija on tällainen puuhastelijahahmo, jonka tutkimukseen tuhlattujen verorahojen aiheuttamaa ärsytystä lieventää hiukan se hupi, jota saa tutkimushankkeiden hassuille otsikoille naureskelusta. Kuitenkin maailman tapahtumat voivat myös osoittaa jonkin tieteenalan tärkeyden. Janne Saarikivi kirjoittaa, miten Viron itsenäistyminen aiheutti sen, että heidän “nukkavieru oppiaineensa” muuttui äkkiä presidenttien vierailukohteeksi ja siellä kouluttujen Viron kulttuurin ja kielen asiantuntijoiden tietämys oli kysyttyä (Saarikivi 2021). Vastaavanlaista viestiä on nyt kerrottu Ukrainan kielen osaajien tarpeesta Suomessa (Karhu 2022).

Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen seurauksena huoli on herännyt ihmisten lisäksi myös maan kulttuuriperinnöstä. Aineellinen kulttuuriperintö nähdään arvokkaaksi ja suojelun arvoiseksi, mutta on huomattu myös, mikä on kulttuuriperinnön tärkeys kansan olemassaololle myös aineettomuuden ylittävällä tasolla. Voisikohan tämä lisätä arvostusta kulttuuriperintöä ja sen suojelua kohtaan myös muualla? Alussa mainittuihin ihmettelyihin nykyajasta ja menneisyydestä voisi arkeologi tai muu menneisyyden ammattilainen olla paras vastaamaan. Yhteiskunnalle olisi hyödyllistä kuunnella enemmän niitä, jotka tietävät menneistä ajoista. Ehkä ihmiset voisivat saada vaikeina aikoina lohtua siitä ajatuksesta, että ihmisten elämä on ollut aina parempien ja huonompien aikojen vuorottelua.

Ps. Viron kielen professuuria ei enää ole Helsingin yliopistossa. Se ei kuitenkaan tarkoita että tutkimus olisi tarpeetonta, se kertoo ongelmallisesta tilanteesta Suomen yliopistoissa.

Karhu, O. 2022. Pula ukrainan kielen tulkeista ja kääntäjistä saattaa pian räjähtää käsiin Suomessa, jos pakolaisten määrä jatkaa kasvuaan. *Yle* 22.3.2022. <<https://yle.fi/uutiset/3-12369978>> (luettu 23.3.2022).

Saarikivi, J. 2021. Essee: Yliopistomaailma on kriisissä, mutta tieteessä on myös paljon sellaista, mikä ei tarvitse yliopistoa. *Image* 5.11.2021. <<https://www.apu.fi/artikkelit/yliopisto-on-kriisissa-ja-janne-saarikivi-tyoton-essee>> (luettu 23.3.2022).